

УДК 342.95

Катерина Олександрівна ЧИШКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8810-7950>

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ТВАРИН У НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Систематичне збільшення випадків жорстокого поводження з тваринами, їх катування та вбивства призвело до необхідності посилення кримінальної та адміністративної відповідальності за бездушне та жорстке поводження з тваринами, внаслідок чого 08.08.2021 набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив Європейського Союзу у сфері охорони тваринного та рослинного світу» [1]. Зокрема, вказаним законом забороняється: бити, вбивати, отруювати чи калічити домашніх тварин; дарувати домашніх тварин як призи, нагороди чи премії; завдавати домашнім тваринам болю, страждання або пригнічення; дресирувати тварин у спосіб, що завдає шкоди здоров'ю тварини та її загальному стану; умертвляти тварин шляхом утоплення, задушення, використання електричного струму та речовин, що призводять до отруєння; жебракувати з тваринами; залишати тварину в закритому салоні автомобіля за відсутності в ньому людини при температурі повітря більше +20°C та менше +5°C; замурувати тварин у підвальних приміщеннях; залишати домашню тварину прив'язаною, якщо довжина прив'язі становить менше 20 метрів, крім собак, що виконують сторожові функції, для яких така довжина має становити не менше 10 метрів; залишати тварину без можливості сховатися у приміщенні, споруді тощо, прив'язаною під дією прямого сонячного проміння при температурі повітря більше +20 С або менше 0 С; залишати домашню тварину прив'язаною без нагляду у громадських місцях чи місцях скупчення людей (поблизу зупинок, магазинів тощо), а також прив'язувати тварин до транспортних засобів та примушувати до бігу за моторними транспортними засобами.

Безумовно внесення зазначених вище зміни є позитивним кроком, але на жаль посилення юридичної відповідальності за жорстке поводження з тваринами не може забезпечити суттєве зниження рівня правопорушень у цій сфері. Справа в тому, що наразі чинне законодавство чітко не визначає статус тварини, зокрема домашньої. Наприклад, у ч. 1 ст. 180 Цивільного кодексу України закріплено наступне: «тварини є особливим об'єктом цивільних прав. На них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом» [2]. У даному конкретному випадку законодавець отожднює тварин із річчю, тобто згідно з приписами ст. 179 Цивільного кодексу України, предметом нематеріального світу, що виглядає доволі сумнівним з огляду на те, що тварина – це жива істота. Між тим, схожий підхід законодавця спостерігається і в Законі України «Про Національну поліцію», де службова собака визначається як спеціальний засіб (п. 7 ч. 4) [2].

Інший підхід знаходимо в ч. 1 ст. 1 Європейська конвенція про захист домашніх тварин: «під домашньою твариною мається на увазі будь-яка тварина, яку утримує чи збирається утримувати людина, зокрема у своїй оселі для власного задоволення й товариства» [3]. Таким чином, міжнародне законодавство визначає тварину як істоту, а не річ і засіб, що безпосередньо впливає на її правовий статус.

Маємо думку, що підвищення рівня правопорушень об'єктом посягання є життя та здоров'я тварини як і недостатня регламентація застосування службових собак у діяльності Національної поліції та інших правоохоронних органах як от їх пенсійне забезпечення, є наслідком відсутності уніфікованого законодавчого підходу щодо регламентації засад утримання тварин і поводження ними.

Список бібліографічних посилань: 1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив Європейського Союзу у сфері охорони тваринного та рослинного світу: Закон України від 15.07.2021 № 1684-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 64. Ст. 4009. 2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. 3. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075. 4. Європейська конвенція про захист домашніх тварин 13.11.1987. *Офіційний вісник України*. 2014. № 77, № 82. Ст. 2217.